

**“Σχέδια Βιώσιμης Αστικής
Κινητικότητας (ΣΒΑΚ): Από την
Ευρωπαϊκή Πρακτική του ELTIS
στην Ελληνική Πραγματικότητα
και Εφαρμογή”**

Δρ. Μαρία Μορφουλάκη
ΙΜΕΤ/ΕΚΕΤΑ
marmor@certh.gr

Όλα Ξεκίνησαν από τα Γνωστά Προβλήματα Αστικών Μεταφορών.....

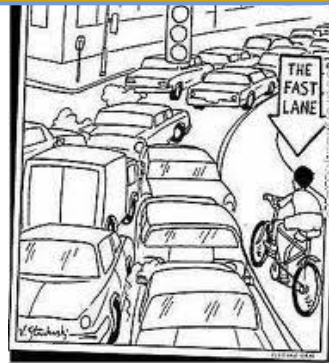
Έλλειψη
χώρου
στάθμευσης

Δυσκολία
προσβασιμότητας
στις πόλεις

Αύξηση χρήσης
αυτοκινήτου έναντι
Εναλλακτικών
τρόπων
μετακίνησης

Αύξηση ζήτησης
μεταφορών
Στασιμότητα
προσφοράς
υποδομών

Έλλειψη συντονισμού των φορέων στη λήψη και εφαρμογή πολιτικών μεταφορών

Έλλειψη κοινής προσέγγισης πολιτικής μεταφορών με πολιτικές περιβάλλοντος, αστικής ανάπτυξης, πολεοδομίας, κοινωνικής πολιτικής, υγείας

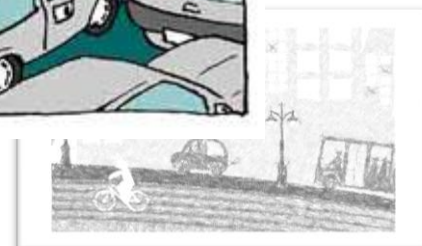
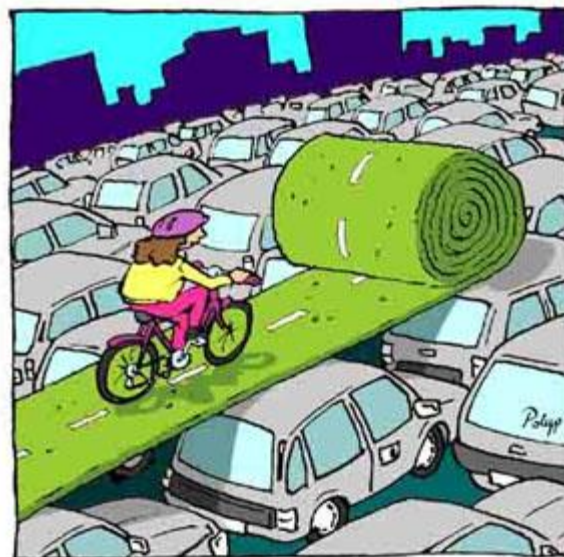
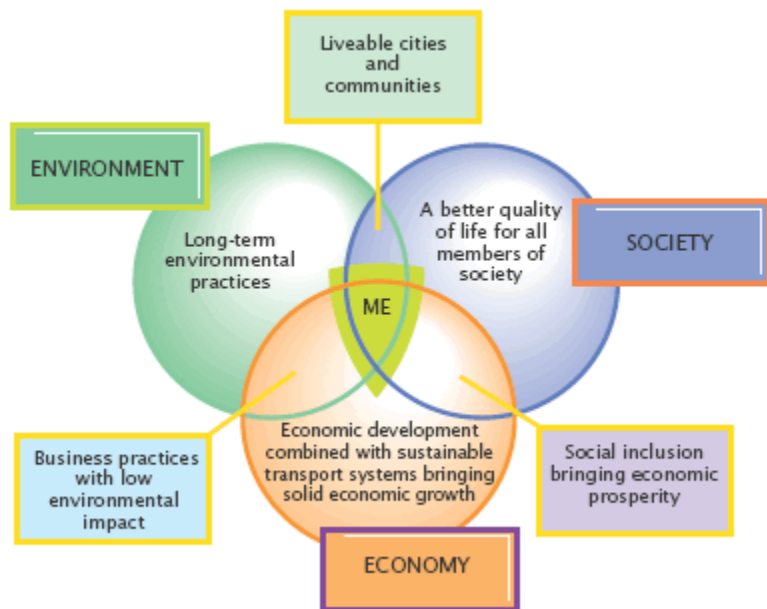
Που είχαν τις επίσης γνωστές επιπτώσεις στην οικονομία, στη κοινωνία και στο περιβάλλον...

Οικονομικές	Κοινωνικές	Περιβαλλοντικές
<ul style="list-style-type: none">◆ Κυκλοφοριακή συμφόρηση◆ Παρεμπόδιση μετακινήσεων◆ Ατυχήματα◆ Δαπάνες υποδομής◆ Καταναλωτικές δαπάνες◆ Σπανιότητα μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων	<ul style="list-style-type: none">◆ Κοινωνική ισότητα◆ Επιπτώσεις στη δημόσια υγεία◆ Κοινωνική συνοχή◆ Ποιότητα ζωής◆ Αισθητική◆ Αποκοπή/Αποκλεισμός περιοχών	<ul style="list-style-type: none">◆ Ατμοσφαιρική ρύπανση◆ Μόλυνση των υδάτων◆ Κλιματική αλλαγή◆ Ηχορρύπανση◆ Καταστροφή βιοτόπων◆ Υδρολογικές επιπτώσεις◆ Σπανιότητα μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων◆ Κραδασμοί

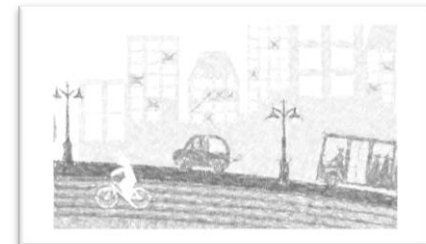
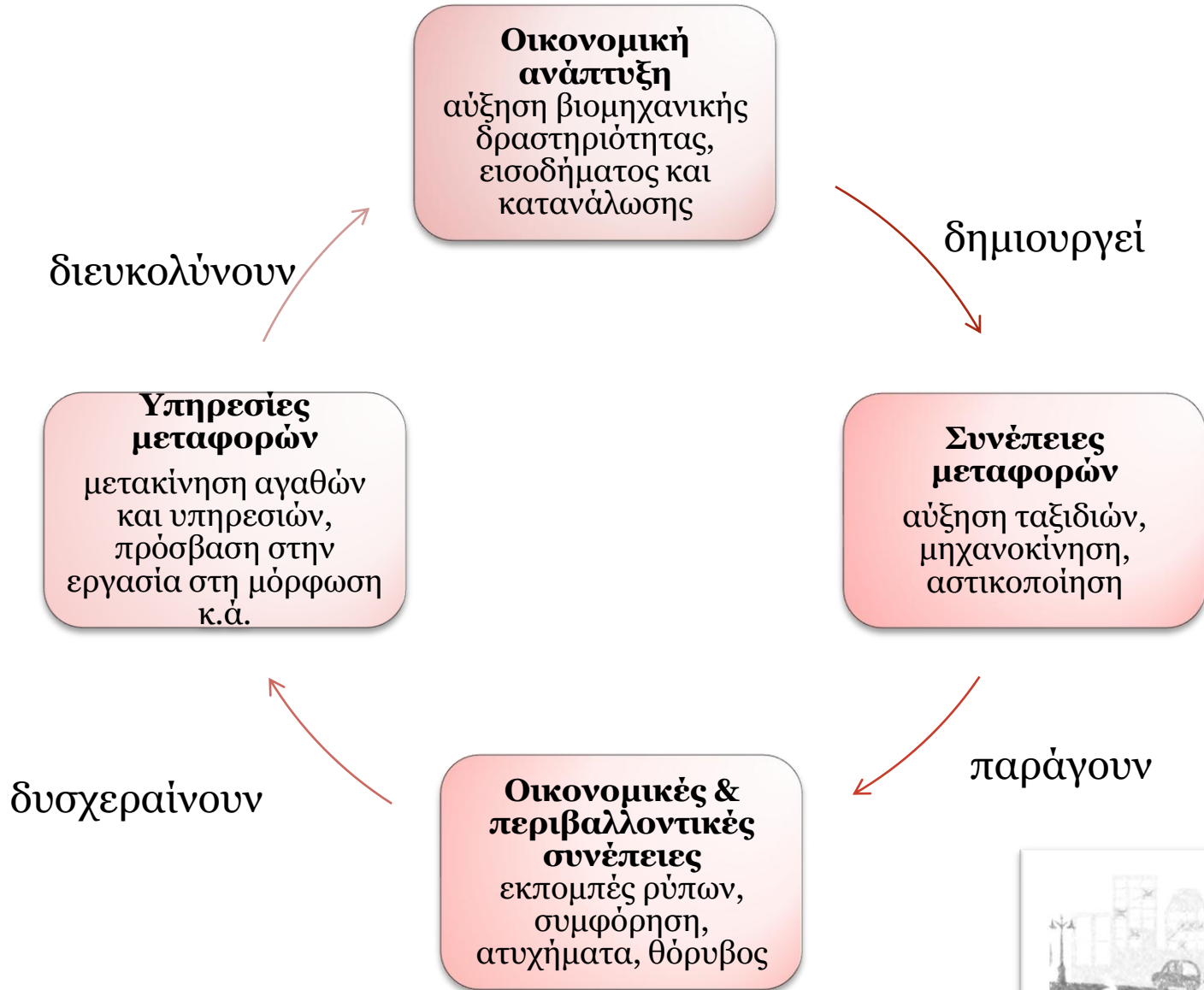

Μέχρι που μπήκε στη ζωή μας η έννοια της **B.A.K.**

Ο όρος **Βιώσιμη Αστική Κινητικότητα** αναφέρεται στην παροχή ενός υψηλού επιπέδου μεταφορικών υπηρεσιών στους μετακινούμενους σε ένα αστικό περιβάλλον που να εξυπηρετούν στο μέγιστο το δικαίωμα στην κινητικότητα με σεβασμό παράλληλα στο περιβάλλον, την πολιτιστική ζωή, τους κοινωνικούς, πολιτικούς, θεσμικούς και οικονομικούς παράγοντες

Η ΒΑΚ κλήθηκε για να ανακόψει το φαύλο κύκλο της μηχανοκίνητης κυκλοφορίας.....

Έτσι δημιουργήθηκε ένα νέο μοντέλο σχεδιασμού των μεταφορών με την σύγχρονη βιώσιμη προσέγγιση

Η παραδοσιακή προσέγγιση στον σχεδιασμό των μεταφορών

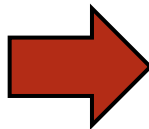
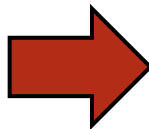
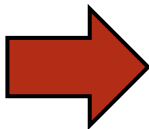
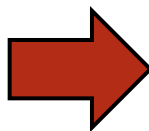

- Κινητικότητα
- Έμφαση στη μηχανοκίνητη κυκλοφορία

- Ο δρόμος ως διάδρομος κίνησης
- Μηχανοκίνητη κυκλοφορία

- Πρόβλεψη κυκλοφορίας
- Οικονομική αποτίμηση

- Η μετακίνηση ως ικανοποίηση της ζήτησης
- Αύξηση της ταχύτητας
- Ελαχιστοποίηση του χρόνου μετακίνησης
- Διαχωρισμός ανθρώπων και κυκλοφορίας

Η νέα προοπτική: βιώσιμες μεταφορές και αστική ανάπτυξη

- Προσπελασιμότητα
- Ανθρωποκεντρική προσέγγιση

- Ο δρόμος ως χώρος
- Όλα τα μέσα μεταφοράς με τους πεζούς και τα δίκυκλα να έχουν προτεραιότητα έναντι των χρηστών του Ι.Χ.

- Όραμα για το σύνολο της πόλης
- Πολυκριτηριακή ανάλυση για να ληφθούν υπόψη περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια

- Η μετακίνηση ως ικανοποίηση της ζήτησης αλλά και ως «σημαντική» δραστηριότητα
- Ήπια κυκλοφορία
- Λογικοί χρόνοι μετακίνησης
- Συνύπαρξη ανθρώπων και κυκλοφορίας

Για να βοηθηθούν οι Ευρωπαϊκές πόλεις στην υιοθέτηση του νέου αυτού μοντέλου, δημιουργήθηκε το ELTIS..

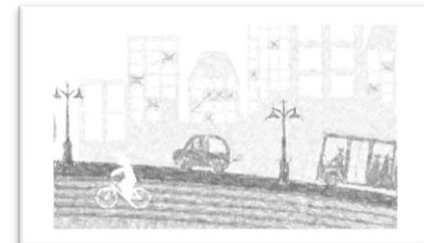
Πριν περίπου 10 χρόνια, δημιουργήθηκε ένα Ευρωπαϊκό παρατηρητήριο για την αστική κινητικότητα. Χρηματοδοτείται από τη Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κινητικότητα και τις Μεταφορές.

Κάτω από τα τρία βασικά θέματα - ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ, ΤΡΟΦΟΔΟΤΩ, ΣΥΜΜΕΤΕΧΩ- το Eltis παρέχει τις πληροφορίες, καλές πρακτικές, εργαλεία και κανάλια επικοινωνίας που είναι αναγκαία για να βοηθήσουν τις πόλεις να υιοθετήσουν το μοντέλο της βιώσιμης αστικής κινητικότητας (www.eltis.org)

Και το ELTIS έφερε στη ζωή μας τα ΣΒΑΚ..

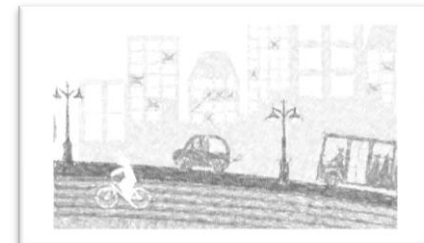
Το ELTIS προσφέρει πλήθος πληροφοριών σχετικά με το πώς οι διάφοροι Δήμοι μπορούν να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν Σχεδία Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (**ΣΒΑΚ**) καθώς η ανάγκη για πιο βιώσιμη και ολοκληρωμένη διαδικασία σχεδιασμού μεγαλώνει όλο και περισσότερο στις Ευρωπαϊκές πόλεις.

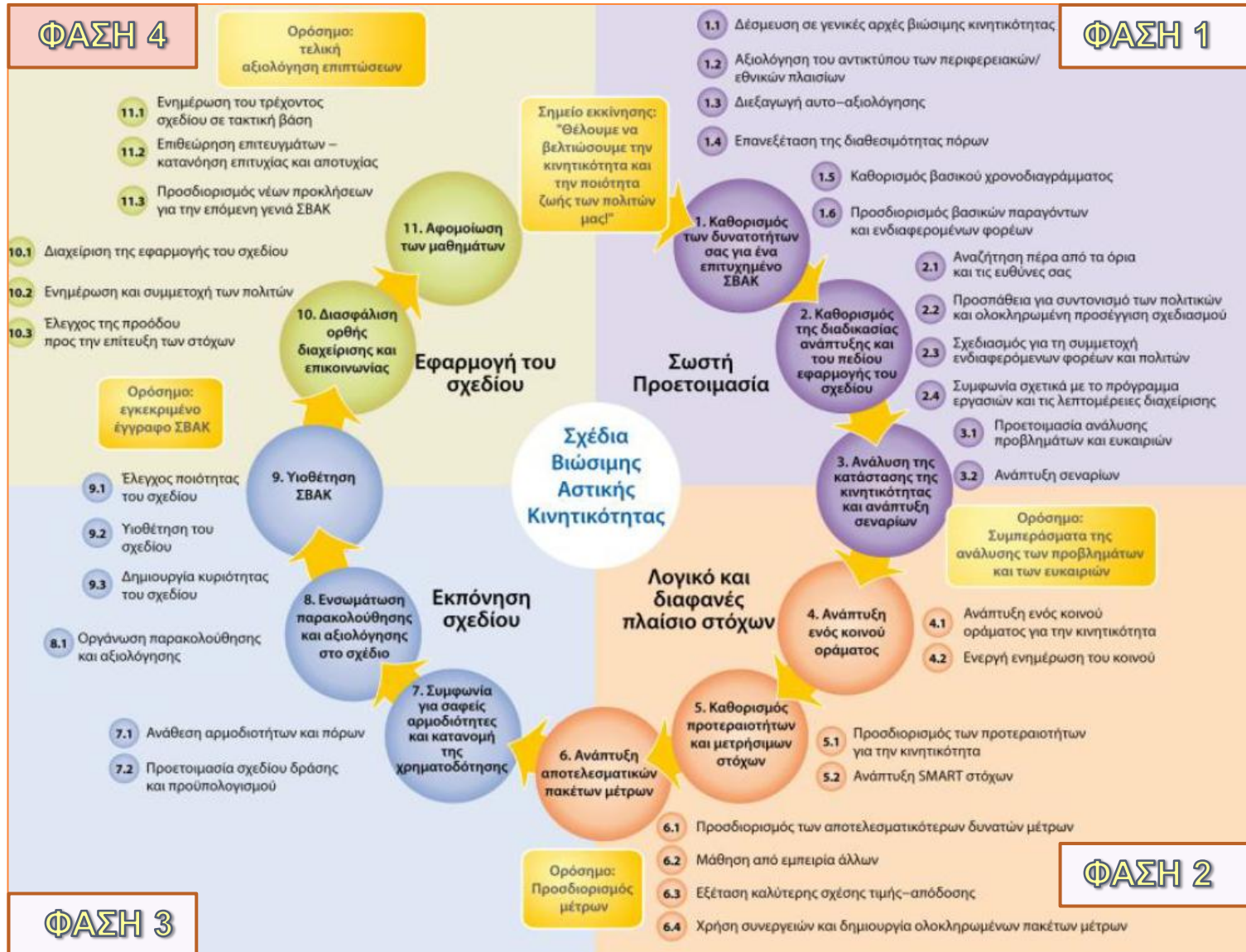
Τι είναι όμως τα ΣΒΑΚ???

Τα **ΣΒΑΚ** αποτελούν στρατηγικά πλάνα, σχεδιασμένα να ικανοποιήσουν τις ανάγκες κινητικότητας των ανθρώπων και των επιχειρήσεων, στις πόλεις και στα προάστια αυτών έτσι ώστε να διασφαλίζεται ταυτόχρονα και η ποιότητα ζωής.

Τα **ΣΒΑΚ** «κτίζουν» επάνω στις υφιστάμενες πρακτικές σχεδιασμού λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της ολοκλήρωσης, της συμμετοχής και της αξιολόγησης.

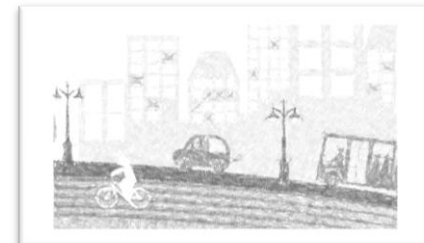
Η μεθοδολογία του ELTIS για τη δημιουργία ΣΒΑΚ συνοψίζεται στον γνωστό πλέον «κύκλο του ΣΒΑΚ»

Ο Κύκλος προόδου ΣΒΑΚ υλοποιείται μέσα από Φάσεις και Βήματα

Η μεθοδολογία βασίζεται στην ανάπτυξη 4 φάσεων και 11 βημάτων από την αυτοαξιολόγηση για το αν η πόλη είναι ώριμη για να ξεκινήσει τη στροφή προς τη βιώσιμη κινητικότητα και την ανάπτυξη ενός ΣΒΑΚ έως τη μεθοδολογία εφαρμογής των προτεινόμενων μέτρων και συνεχούς παρακολούθησης αυτών.

ΣΒΑΚ στην Ελλάδα

Η διαχείριση κινητικότητας στην Ελλάδα είναι κάτι νέο

- Δεν υφίσταται αντίστοιχη νομοθεσία έτσι ώστε τα ΣΒΑΚ να μπορούν να υλοποιούνται με ένα ολοκληρωμένο τρόπο που εμπλέκει πολλές ειδικότητες επιστημόνων όχι μόνο μηχανικών αλλά και επικοινωνιολόγων, οικονομολόγων κτλ.
- Οι τεχνικές υπηρεσίες των Δήμων δεν έχουν προλάβει να εκπαιδευτούν/ ενημερωθούν σφαιρικά για την νέα αυτή μορφή σχεδιασμού και για τις απαιτήσεις ενός επιτυχημένου ΣΒΑΚ.
- Σε μικρότερους κυρίως Δήμους, δεν υπάρχει η επάρκεια σε προσωπικό ώστε να μπορέσει να δοθεί η πρέπουσα εξειδίκευση για τη νέα αυτή μορφή σχεδιασμού και να πραγματοποιηθεί η ορθή επίβλεψη και καθοδήγηση στην υλοποίηση και εφαρμογή ενός ΣΒΑΚ.

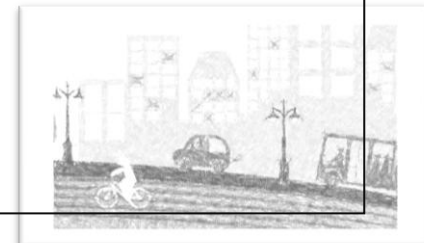
ΣΒΑΚ στην Ελλάδα

- Ελάχιστοι Δήμοι (Αθήνα, Θεσσαλονίκη) έχουν χρησιμοποιήσει μέτρα διαχείρισης κινητικότητας με σκοπό την προώθηση των βιώσιμων μέσων μεταφοράς και έχουν εμπειρία στην αξιολόγηση αυτών των μέτρων.
- Η έννοια ΣΒΑΚ εισήχθη στη χώρα μας μέσω Ευρωπαϊκών προγραμμάτων . Ο κύριος στόχος των προγραμμάτων ήταν η ενσωμάτωση της Διαχείρισης της Κινητικότητας σε περιφερειακές και δημοτικές πολιτικές για τις μεταφορές.
- Η συμμετοχική διαδικασία μέσω των διαβουλεύσεων και οι δράσεις ενημέρωσης των πολιτών και αλλαγής της κουλτούρας τους ως μετακινούμενοι, αποτελούν μια καινούρια προσέγγιση ενός ανοιχτού διαλόγου με πολίτες που οι Δήμοι θα πρέπει αν υιοθετήσουν.

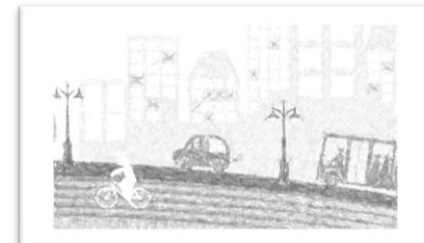
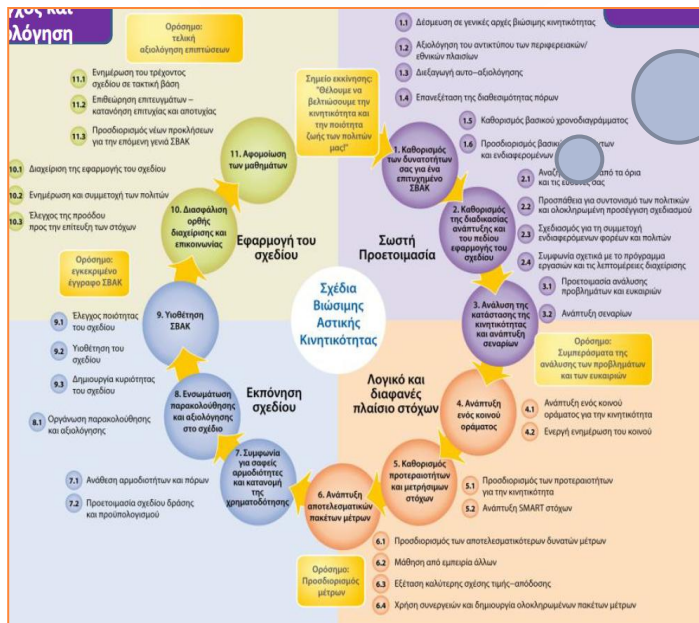
ΣΒΑΚ στην Ελλάδα

- Στην προσπάθεια τους οι Δήμοι να δημιουργήσουν ένα ΣΒΑΚ έστω και με ίδια χρηματοδότηση, βλέπουμε το φαινόμενο ποικίλης ανάλυσης και ακολουθίας των προτύπων στα σχέδια που έχουν δημιουργηθεί, δηλαδή από απλά ευχολόγια για το τι θα ήθελε ο Δήμος, απλές μελέτες κυκλοφορίας που βαπτίζονται ως ΣΒΑΚ, Σχέδια που προτείνουν μέτρα αλλά λείπει εντελώς η συμμετοχική διαδικασία και η προώθηση της βιώσιμης κουλτούρας στους μετακινούμενους κ.α.
- Οι οικονομικοί πόροι είναι το βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι Δήμοι όχι μόνο στην εκτέλεση ενός σωστά διαρθρωμένου ΣΒΑΚ αλλά και στην υλοποίηση των έργων του, έτσι ώστε να μην καταλήξει άλλη μια μελέτη στο ντουλάπι των τεχνικών υπηρεσιών ...

Βασικοί προβληματισμοί της εφαρμογής των ΣΒΑΚ στο Ελληνικούς Δήμους ανά Βήμα

ΦΑΣΗ 1: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

**Α.ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ
ΓΙΑ ΕΝΑ
ΠΕΤΥΧΗΜΕΝΟ
ΣΒΑΚ**

Δέσμευση στις αρχές της βιώσιμης κινητικότητας

Αξιολόγηση αντίκτυπου περιφερειακών/εθνικών πλαισίων

Διεξαγωγή αυτό-αξιολόγησης

Επανεξέταση διαθεσιμότητας πόρων

Καθορισμός χρονοδιαγράμματος

Καθορισμός εμπλεκόμενων φορέων

Είναι η πόλη ώριμη να δημιουργήσει και να υπηρετήσει ένα ΣΒΑΚ?

Συνάδουν οι αρχές του ΣΒΑΚ με την πολιτική που θέλει ο Δήμος να εξυπηρετήσει και με τις βασικές του ανάγκες???

Διαθέτει το κατάλληλο προσωπικό που θα μπορούσε να επιβλέπει κάθε βήμα του ΣΒΑΚ?

Θα μπορούσαν να βρεθούν οι πόροι για την υλοποίηση των έργων/μέτρων που θα προταθούν?

ΦΑΣΗ 1: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

**Β.ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ
ΠΕΔΙΩΝ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΣΒΑΚ**

Καθορισμός στόχων
πέρα από προσωπικά
όρια και ευθύνες

Προσπάθεια
συντονισμού πολιτικών
και δημιουργίας
ολοκληρωμένης
προσέγγισης σχεδιασμού

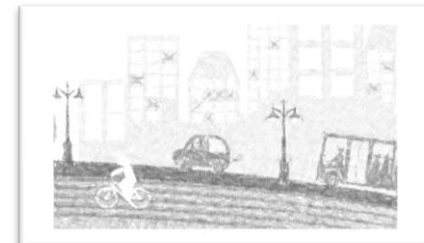
Σχεδιασμός της
συμμετοχής όλων των
πιθανά εμπλεκόμενων

Συμφωνία σχεδίου
εργασίας και ρύθμιση
διαχείρισης

Ποια θα είναι η γεωγραφική κάλυψη του
ΣΒΑΚ?

Είναι πάντα ο Δήμος ή η Δημοτική ενότητα
η κατάλληλη περιοχή μελέτης ή μήπως
κάποια θέματα εξετάζονται σε επίπεδο
περιφέρειας ή ένωσης Δήμων?

Πως μπορούν όλοι οι φορείς να καθίσουν
γύρω από το ίδιο τραπέζι με ένα σχέδιο
εργασίας και έναν συντονιστή?

ΦΑΣΗ 1: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

**Γ.ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΣΕΝΑΡΙΩΝ**

Ανάλυση προβλημάτων
και ευκαιριών

Ανάπτυξη σεναρίων

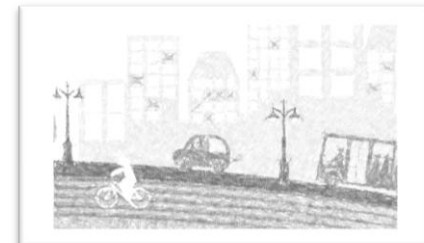
Είναι σωστά αποτυπωμένη η υφιστάμενη κατάσταση?

Τι μετρήσεις και καταγραφές χρειάζονται για να σκιαγραφήσω το τι συμβαίνει με την κινητικότητα στην περιοχή?

Ποιοι είναι οι κατάλληλοι δείκτες με τους οποίους θα αξιολογηθεί η υφιστάμενη κατάσταση και τα μελλοντικά σενάρια?

Διαθέτει το κατάλληλο προσωπικό που θα μπορούσε να επιβλέψει κάθε βήμα του ΣΒΑΚ?

Ποιοι είναι οι βασικοί κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες, οι στρατηγικές και οι πολιτικές που θα πρέπει να λάβω υπόψη στα σενάρια μου?

ΦΑΣΗ 2: ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΤΟΧΩΝ

Α. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΟΥ ΟΡΑΜΑΤΟΣ

Ανάπτυξη κοινού
οράματος κινητικότητας

Ενημέρωση του κοινού

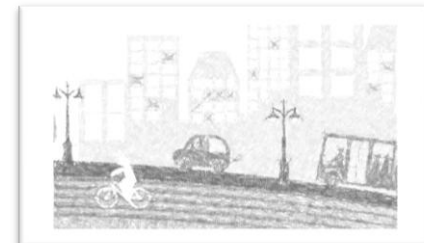
Σε τι είδους πόλη θέλουμε να ζούμε;

Πως θα θέλαμε η δική μας πόλη να διαφοροποιείται από τις υπόλοιπες;

Πως θα θέλαμε να εξελιχθούν τα Μ.Μ.Μ., η κίνηση των πεζών και των ποδηλάτων, οι τεχνολογίες πληροφόρησης, ο πολεοδομικός και χωροταξικός σχεδιασμός,?

Μοιράζονται οι πολίτες τα ίδια «θέλω» με τη Δημοτική Αρχή?

Πως μπορώ να επικοινωνήσω το όραμα στους πολίτες?

ΦΑΣΗ 2: ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΤΟΧΩΝ

**Β.ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩ
Ν ΚΑΙ
ΜΕΤΡΗΣΙΜΩΝ
ΣΤΟΧΩΝ**

Καθορισμός
προτεραιοτήτων
κινητικότητας

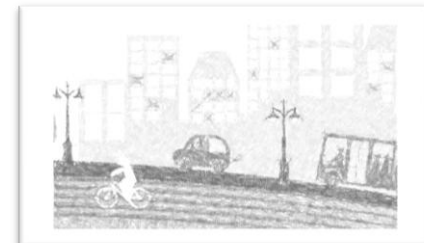
Ανάπτυξη έξυπνων
στόχων

Ποιες είναι οι προτεραιότητες που θέτω για να εξυπηρετήσω το στόχο μου?

Τι ακριβώς πρέπει να μειώσω, να αυξήσω ή να συντηρήσω?

Ποιες είναι οι τιμές στόχοι που πρέπει να πετύχω?

Είναι οι στόχοι μου συγκεκριμένοι, μετρήσιμοι, κατορθωτοί, ρεαλιστικοί και με συγκεκριμένα χρονικά όρια?

ΦΑΣΗ 2: ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΤΟΧΩΝ

Γ.ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΚΕΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Καθορισμός των
αποτελεσματικότερων
μέτρων

Γνώση καλών πρακτικών

Αξιοποίηση χρηματικών
πόρων

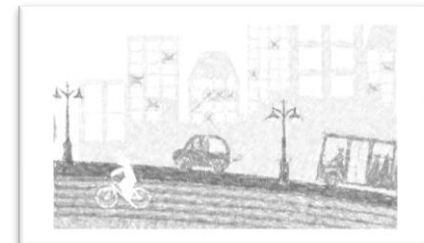
Χρήση συνεργιών και
δημιουργία
ολοκληρωμένων
πακέτων μέτρων

Με ποια μέτρα θα επιτύχω τους στόχους μου?

Τι έχουν να προτείνουν οι καλές πρακτικές?

Ποια μέτρα έχουν την καλύτερη σχέση
κόστους- αποτελέσματος

Ποιοι φορείς πρέπει να συνεργαστούν για να
πετύχουμε το βέλτιστο αποτέλεσμα?

ΦΑΣΗ 3: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΧΕΔΙΟΥ

**Α. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ
ΕΥΘΥΝΩΝ ΚΑΙ
ΚΑΤΑΜΕΡΙΣΜΟΣ
ΧΡΗΜΑΤΟ-
ΔΟΤΗΣΗΣ**

Ανάθεση ευθυνών και
πόρων

Προετοιμασία δράσης
και προϋπολογισμού

**Β. ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ
ΕΠΙΒΛΕΨΗΣ ΚΑΙ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**

Ανάπτυξη μεθοδολογίας
επίβλεψης και
αξιολόγησης

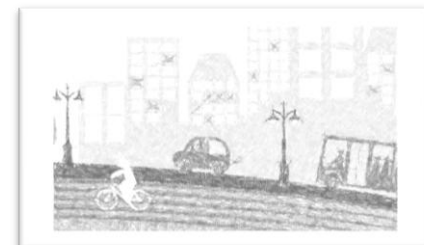
Με τι σειρά αναπτύσσω τα μέτρα μου?

Ποιος θα αναλάβει την ανάπτυξη κάθε
μέτρου?

Που μπορώ να βρω χρηματοδότηση για τα
μέτρα μου?

Σε τι χρονικό ορίζοντα μπορώ να υλοποιήσω
το σχέδιο μου?

Με ποια μεθοδολογία θα επιβλέπω το
Σχέδιο μου και θα αξιολογώ/πιστοποιώ την
πορεία του?

ΦΑΣΗ 3: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΧΕΔΙΟΥ

Γ. ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ
ΣΒΑΚ

Έλεγχος της ποιότητας
του Σχεδίου

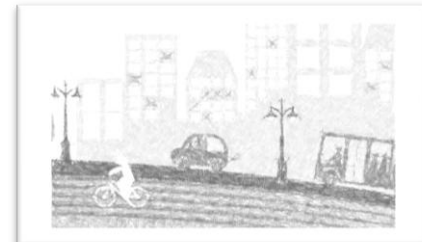
Υιοθέτηση του Σχεδίου

Κυριότητα Σχεδίου

Πως και ποιος μπορεί να ελέγξει την
ποιότητα του Σχεδίου μου.

Με ποιες διαδικασίες μπορώ να δεσμεύσω
την υιοθέτηση και την εξυπηρέτηση του
Σχεδίου?

Ποιος έχει την κυριότητα του Σχεδίου, τι
μπορεί να κάνει ο Δήμος και τι όχι, με τι
βοήθεια πρέπει να προχωρήσει?

ΦΑΣΗ 4: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΧΕΔΙΟΥ

**Α.ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ
ΣΩΣΤΗΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΤΟΥ ΣΒΑΚ**

Εφαρμογή σχεδίου
διαχείρισης

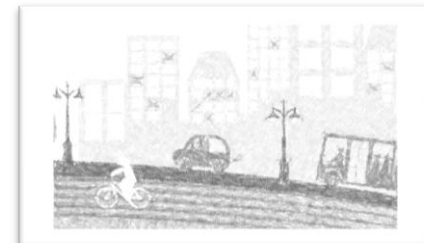
Ενημέρωση κι
διασφάλιση ενεργούς
εμπλοκής πολιτών

Έλεγχος επίτευξης των
στόχων

Ποιο είναι το διαχειριστικό πλάνο του Σχεδίου μου? Ποιους περιλαμβάνει και με τι ρόλους?

Ποιους κινδύνους μπορεί να αντιμετωπίσω και με ποιους τρόπους θα τους ξεπεράσω?

Ποιο είναι το τελικό πλάνο υλοποίησης και με την εκθέσεις αναφέρω την πρόοδο του?

ΦΑΣΗ 4: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΧΕΔΙΟΥ

**Β.ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΣΕΝΑΡΙΩΝ**

Διαρκής ενημέρωση του Σχεδίου

Εξέταση πορείας των στόχων βάση επιτυχιών και αποτυχιών

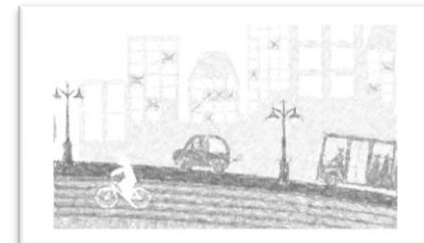
Επαναπροσδιορισμός νέων προκλήσεων που θα αφορούν στην εξέλιξη του υπάρχοντος ΣΒΑΚ

Πως παρακολουθώ την εξέλιξη του Σχεδίου?

Μπορώ να αλλάξω μέτρα όταν δω ότι δεν επιτυγχάνω τους στόχους μου και με ποια διαδικασία.

Είναι το όραμα στατικό και κάθε πότε μπορώ να το επαναπροσδιορίσω?

Πως επικοινωνώ τις επιτυχίες και αποτυχίες του Σχεδίου μου με τους άλλους Δήμους?

Όλοι οι προβληματισμοί καταλήγουν σε ένα συμπέρασμα...

Το ΣΒΑΚ δεν είναι το αποτέλεσμα μιας μελέτης, που εκτελείται από κάποιους μελετητές και εξυπηρετεί τους στόχους μιας Δημοτικής Αρχής...

Είναι μια συμμετοχική διαδικασία που ενώνει τους Διαχειριστές της Πόλης με τους Φορείς, τους εξειδικευμένους επιστήμονες, τα επιχειρηματίες....

Και αυτή είναι η μεγαλύτερη πρόκληση στην οποία καλούνται να απαντήσουν οι Δήμοι και οι εμπλεκόμενοι Φορείς στην Ελλάδα....

Ευχαριστώ για την προσοχή σας..

Δρ. Μαρία Μορφουλάκη

ΙΜΕΤ/ΕΚΕΤΑ

marmor@certh.gr